
A feladatok megoldásai

1. fejezet

1. 1-(d), 2-(e), 3-(a), 4-(f), 5-(c), 6-(b)

2. AZ ÉLET EGY SZERENCSEJÁTÉK

3. *pazarolja az idejét, pocskolja a drága időt, időt nyer, csak rabolja az idejét, időt ad neki, kifut az időből, elfogy az ideje, még maradt egy kis ideje, sok időbe kerül*

4. <i>forrás</i> : ÉPÜLET	<i>cél</i> : ELMÉLETEK
az épület alapja	az elmélet alapja
az épület támasza	az elmélet bizonyítékai
az épület ereje	az elmélet helyessége
az építés	az elmélet megalkotása
az épület összeomlása	az elmélet összeomlása

2. fejezet

1. *vezető, átveszi a kormányrudat*: EGY ORSZÁG KORMÁNYZÁSA VEZETÉS
viharos ülés: AZ ÉRVELÉS VIHAR
a párt „meggyógyítása”: AZ EGÉSZSÉG MŰKÖDŐKÉPESSÉG
népszerűsége zuhan: A CSÖKKENÉS FIZIKAI ESÉS

2. a) pásztor
 b) szabadító
 c) oltalmazó

3. (a) mágneses erő, (b)-(d): természeti erő
 absztrakt fogalmak: (a) vonzalom, (b) meglepődés, (c) szerelem,
 (d) harag

3. fejezet

1. a) AZ ERÉNY FELFELÉ IRÁNYULTSÁG – A GONOSZSÁG LEFELÉ
IRÁNYULTSÁG
  - b) A MAGAS TÁRSADALMI HELYZET FELFELÉ IRÁNYULTSÁG –
AZ ALACSONY TÁRSADALMI HELYZET LEFELÉ IRÁNYULTSÁG
  - c) A BOLDOGSÁG FELFELÉ IRÁNYULTSÁG – A SZOMORÚSÁG LEFELÉ
IRÁNYULTSÁG
  - d) AZ EGÉSZSÉG FELFELÉ IRÁNYULTSÁG – A BETEGSÉG LEFELÉ
IRÁNYULTSÁG
2. a) A SZERELEM GYÓGYÍTHATATLAN BETEGSÉG
(A SZERELEM BETEGSÉG metafora kiterjesztése)
  - b) AZ ÉLET EGY TÖRTÉNET (konvencionális)
  - c) AZ ÉLET UTAZÁS (konvencionális)
  - d) A SZERELEM/HÁZASSÁG EGYSÉG (konvencionális)

3. hajnal, utca, akác

4. Saját kutatás alapján.

4. fejezet

1. AZ ÉLET EGY UTAZÁS
2. forrástartomány: HALÁL, metafora: A HALÁL (TÜKRÖS) ÜVEGAJTÓ
3. Az égő csipkebokor bibliai jelenetén alapulva a szeretett nő testét a csipkebokorral vonja párhuzamba, melyben egy isten jelenik meg.
4. kritikus kérdezés
5. A NŐ VILÁG megametaforája, felszíni metaforák például: A FOGAK KÖVEK, AZ EMBER ANYAG, AZ EMBER FÉNY, A TEST TÁJ, A BELEK ALAGUTAK stb.

5. fejezet

1. Saját eredmények alapján.
2. (a)–(c): Péter;
a megnyújtott alakok több tartalmat/jelentést fejeznek ki;
fogalmi metafora: A NAGYOBB TARTALOM NAGYOBB FORMA
3. (a) A BEVÁNDORLÁS ÁRADÁS

- (b) Negatív, a bevándorlás egy fenyegető erőként jelenik meg, amitől meg kell védeni az országot.

6. fejezet

1. A SZERELEM TŰZ: fizikai tapasztalat, érzékelt testhőmérséklet-növekedés
A SZERELEM UTAZÁS: A CÉLOK ÚTI CÉLOK fogalmi metafora
2. pl. A KARRIER UTAZÁS, A HÁZASSÁG UTAZÁS, AZ ÉRVELÉS UTAZÁS
3. egészség: aktivitás, jövés-menés, cselekvés, állás
betegség: passzivitás, ágyban fekvés
4. kulturális alap: a tánc a szexből fejlődött ki

7. fejezet

1. A SZERELEM UTAZÁS: haladás
A SZERELEM TÁPLÁLÉK: vágy
A SZERELEM TŰZ: intenzitás
A SZERELEM VARÁZSLAT: az irányítás elvesztése
2. (a) A 7.3. táblázat fogalmi metaforái:
  2. A SZOMORÚSÁG LEFELÉ IRÁNYULTSÁG
  3. A SZOMORÚSÁG SÖTÉTSÉG
  4. A SZOMORÚSÁG FOLYADÉK
  5. A SZOMORÚSÁG BETEGSÉG/SÉRÜLÉS
  6. A SZOMORÚSÁG ŐRÜLET
  7. A SZOMORÚSÁG ŐRÜLET
  8. A SZOMORÚSÁG ELLENFÉL
  9. A SZOMORÚSÁG URALKODÓ
  10. A SZOMORÚSÁG ERŐ
- (b) A kiemelt elemek:
  2. A SZOMORÚSÁG LEFELÉ IRÁNYULTSÁG: negatív tulajdonság
  3. A SZOMORÚSÁG SÖTÉTSÉG: negatív tulajdonság
  4. A SZOMORÚSÁG FOLYADÉK: intenzitás, irányításra való törekvés, az irányítás elvesztése
  5. A SZOMORÚSÁG BETEGSÉG/SÉRÜLÉS: negatív tulajdonság, passzivitás, viselkedési válaszok
  6. A SZOMORÚSÁG ŐRÜLET: az irányítás elvesztése
  7. A SZOMORÚSÁG ŐRÜLET: az irányítás elvesztése
  8. A SZOMORÚSÁG ELLENFÉL: az irányításra való törekvés
  9. A SZOMORÚSÁG URALKODÓ: az irányítás hiánya
  10. A SZOMORÚSÁG ERŐ: passzivitás

- (c) A boldogság néhány metaforája a szomorúság-metaforák ellentéte (pl. A BOLDOGSÁG FELFELÉ IRÁNYULTSÁG, FÉNY, ÉLETERŐ), mások pedig hasonlóak azokhoz (pl. A BOLDOGSÁG ERŐ), mivel ugyanazokat az aspektusokat emelik ki a célfogalmakból.

8. fejezet

1. AZ ÉLET FÜST

A forrástartomány tulajdonságai a céltartományban: az élet pillanatnyi, mint a füst; az ember könnyen meghajlik a terhek alatt; a bajok elszállnak; az ember „áttetsző”, ha sovány.

Ami nem kerül át a céltartományba: a füst forrása valamilyen tűz, a füstnek általában van valamilyen szaga.

2. Egyrésről AZ OKOZÁS ÁTADÁS (AZ OKOZÁS NEMZÉS) metaforában az „okozónak” és a hatásnak is tartós dolognak kell lennie. Ez „a csatár a gól atyja” kifejezésben nem valósul meg. Másrészt az „okozó” és a hatás közötti viszonyoknak is tartósnak kell lennie, ez ismételten nem valósul meg „a csatár a gól atyja” kifejezésben, hiszen a gólt „létrehozni” csak egy pillanatnyi cselekedet.

9. fejezet

1. (a) A KARRIER SPORT
(b) A POLITIKA SPORT

2. Az átfogó metafora: A KOMPLEX RENDSZEREK GÉPEK

- (a) A JOG GÉP
(b) A DEMOKRÁCIA GÉP
(c) AZ IGAZSÁG GÉP

3. A közös forrástartomány a FELFELÉ IRÁNYULTSÁG, és a következő céltartományokat jellemeztük:

- BOLDOGSÁG: (a), (b), (c), (d)
SZOCIÁLIS HELYZET: (e), (f), (g)
ÉLETERŐ: (h)
KARRIER: (i)

4. Szerelembe esett, ágynak esett, áldozatul esett valakinek stb.

- (a) Céltartományok: EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT, ÉRZELMI ÁLLAPOT, TÁRSADALMI VISZONY stb.
(b) A metafora hatóköre: bármely véletlenszerű változás az ember állapotában. Az esés egy véletlenszerű fizikai állapotváltozás. Az esés véletlenszerűségét képezzük le a nem fizikai állapotváltozásokra.

10. fejezet

1. <i>Céltartomány:</i>	<i>Forrástartomány:</i>
(a) szervezet	test
(b) az állam vezetője	fej
(c) politika	arc
(d) gazdaság (központja)	szív
(e) társadalom	gerinc
(f) terv	csontváz
2. A KOMPLEX RENDSZEREK metafora (al)rendszerébe tartoznak.
- (a) A BARÁTSÁG ÉPÜLET
  - (b) A BARÁTSÁG GÉP
  - (c) A BARÁTSÁG NÖVÉNY
  - (d) A BARÁTSÁG GÉP
  - (e) A BARÁTSÁG NÖVÉNY
  - (f) A BARÁTSÁG NÖVÉNY
  - (g) A BARÁTSÁG NÖVÉNY
  - (h) A BARÁTSÁG GÉP
  - (i) A BARÁTSÁG NÖVÉNY
  - (j) A BARÁTSÁG NÖVÉNY
3. Saját kutatás alapján.

11. fejezet

1. (a) A FIZIOLÓGIAI VISELKEDÉS/HATÁS AZ ÉRZELEM HELYETT
 (b) A KIVÁLTOTT HATÁS AZ ELŐIDÉZŐJE HELYETT
 (c) A KIVÁLTOTT HATÁS AZ ELŐIDÉZŐJE HELYETT
 Általános metonímia: A HATÁS AZ OK HELYETT.
2. (a) AZ ALKOTÓ A MŰ HELYETT
 (b) AZ ALKOTÓ A MŰ HELYETT
 (c) A TÁRGY A TÁRGY HASZNÁLÓJA HELYETT
 (d) A HELY AZ INTÉZMÉNY HELYETT
 (e) AZ IRÁNYÍTÓ AZ IRÁNYÍTOTT HELYETT
3. Metaforák: (b), (d), (e), (g)
 Metonímiák: (a), (c), (f), (h)
4. Az (a) mondatban az ütés szándékos, a (b) mondatban véletlen.

12. fejezet

1. (a) A SZERELEM TŰZ
(b) A SZERELEM BETEGSÉG
2. (a) A 12.1. táblázat helyesen kitöltve:

12.1. táblázat		NYELVEK					
METAFORÁK		Angol	Magyar	Kínai	Japán	Lengyel	Zulu
A TEST AZ ÉRZELMEK TARTÁLYA	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH TŰZ	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH A TARTÁLYBAN LÉVŐ FOLYADÉK HŐJE	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH ŐRÜLET	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH ELLENFÉL A HARCBAN	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH EGY VESZÉLYES ÁLLAT	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH OKA FIZIKAI KELEMETLENSGÉG	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH OKOZÁSA SÉRTÉS/VÉTEK	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH TEHER	+	+	+	+	+	+	+
A DŰH TERMÉSZETI ERŐ	+	+	+	+	+	+	+

- (b) Az embereknek univerzálisan ugyanolyan fiziológiai tapasztalataik vannak a dühvel kapcsolatban, érzékelik a testhőmérséklet emelkedését, a belső nyomást stb.
- (c) A kulturális különbségek miatt lehetnek a fogalmaknak kultúraspecifikus aspektusai.
3. (a) és (c): A SZEXUÁLIS VÁGY ÉHSÉG, A SZEXIÁLIS VÁGY TÁRGYA ÉTEL
(b) és (d): A SZEXUÁLIS VÁGY TŰZ, A VÁGY HIÁNYA A TŰZ HIÁNYA

13. fejezet

1. (1)–(5): A BUJA EMBER EGY VADÁLLAT
(6)–(9): A BUJA EMBER EGY HÁZIÁLLAT/A KÖZVETLEN KÖRENYEZE-
TÜNKBEN ÉLŐ ÁLLAT
2. (a) A SZEXUÁLIS VÁGY TŰZ
(b) A SZEXUÁLIS VÁGY ŐRÜLET
(c) A SZEXUÁLIS VÁGY ELEKTROMOS ERŐ
(d) A SZEXUÁLIS VÁGY FIZIKAI ERŐ
(e) A SZEXUÁLIS VÁGY ŐRÜLET
(f) A SZEXUÁLIS VÁGY HÁBORÚ

14. fejezet

1. (a) A SZABADSÁG ZÖLD JELZÉS, A CSELEKVÉS LEHETŐSÉGE ÚT
(b) A TERVEK ÉTELEK
(c) A KÉZ A CSELEVÉS HELYETT
(d) AZ ÉLET KERT
2. metaforák: A TISZTASÁG FEHÉR, A BŰN JÓVÁTÉTELE MOSÁS, A BŰN
LEPEL, AZ ÉLET PATAK
3. (a) és (f) A SZEM A FIGYELEM (metafora)
(b) A MEGÉRTÉS LÁTÁS (metafora)
(c) és (g) a szem a látás helyett (metonímia)
(d) A SÉRELEM EGY TESTRÉSZ ELVESZTÉSE (metafora)
(e) A VÉLEMÉNY A SZEM (látásmód)
(h) köznapi tudás: ha több szemünk van, többet látunk
(i) A LÁTÁS AZ ÉLET HELYETT (metonímia)
4. (a) meggondolatlanul vág bele valamibe: A FEJ A GONDOLKODÁS
HELYETT (metonímia)

- (b) férjhez megy: a fej bekötése a máshoz való kötöttség jelképe (kulturális alap)
- (c) felismeri a lényeket, ráhibáz a lényegre: A LÉNYEG A SZÖG FEJE (metafora)
- (d) bűnös, vétkes valamiben: A FEJ A TETTEK HELYETT (metonímia)
- (e) hosszas nehézségek árán lehet megtanítani valamit neki: A FEJ AZ ÉRTELEM HELYETT (metonímia)
- (f) együtt gondolkodnak valami megoldásán: A FEJ A GONDOLKODÁS HELYETT (metonímia)

15. fejezet

1. (1) *egészséges* test: központi, alapvető jelentés
 (2) *egészséges* arcszín: az egészséges test eredményeként jön létre
 (3) *egészséges* étel: segít az egészséges test fenntartásában
 Az *egészséges* szó második két jelentése további jelentés, ahol a továbbfejlesztést a metonímia teszi lehetővé. Az (1) és (2) között, valamint az (1) és (3) között metonimikus kapcsolat áll fenn (gondoljunk az OK-HATÁS, HATÁS-OK viszonyokra).
2. A *Magyar Értelmező Kéziszótár* szerint a *fej* szó jelentései (többek között):
  - a) az ember testének legfelső része (elsődleges, szó szerinti jelentés)
  - b) agy, ész, értelem (*elveszti a fejét*); metafora: A FEJ AZ ÉRTELEM
  - c) az egész embert jelképezi (*szegény feje!*); metonímia: A TESTRÉSZ AZ EMBER HELYETT
  - d) az egyén életét jelképezi (*a fejemet teszem rá*); metafora: A FEJ AZ ÉLET
  - e) valamely közösség vezetője, irányítója (*az ország feje*); metafora: A FEJ AZ IRÁNYÍTÁS
3. A MENTÁLIS TEVÉKENYSÉG A TÁRGYAK FIZIKAI IRÁNYÍTÁSA

16. fejezet

1. A közmondások gyakran egy egész történetet mesélnek el, melyet projekcióval értelmezhetünk: a nyilvánvaló forrás-történetet a „rejtett” cél-történetre képezzük le. Egy adott közmondást egy olyan absztrakt történetre képezhetünk le, amely több specifikus cél-történetet is tartalmaz. (a) Általános tér: egy (vagy több) cselekvő egy másik cselekvőt (vagy azok csoportját) irányítja, és amikor az irányítók nem figyelnek, az irányítottak szabadabban cselekszenek. Egy irodában ez a főnökre és beosztottaira alkalmazható. AZ EMBEREK ÁLLATOK fogalmi metaforán alapul.

(b) Általános tér: ha valamit mások előtt csinálunk, sikert érhetünk el. Az üzleti életben is alkalmazható. A KORÁN KELÉS SZORGALOM, AZ ARANY SIKER.

(c) Általános tér: a fenyegetések ritkán vonnak igazi agressziót maguk után. A sokat kiabáló emberekre mondják. AZ EMBEREK ÁLLATOK.

(d) Általános tér: nem kell valaminek az első jelét túlértékelni, meg kell várni, míg valóban bekövetkezik az esemény.

(e) Általános tér: nem becsületes úton szerzett vagyon könnyen elvész, könnyen elúszik.

2. Micimackó: a medve torkos

Malacka: a malac félénk

Füles: a szamár lógatja az orrát

Nyuszi: a nyúl fontoskodó

Tigris: a tigris vidám

Bagoly: a bagoly bölcs

Az állatok emberi tulajdonságokkal rendelkeznek, többek között beszélni is tudnak, az emberi és állati tartományok egyesülnek a könyv alakjaiban.

3. Egy integrált térben egyesítjük a két napot, ebben a térben két szerzetes fog egymással szemben haladni a hegyen (az egyik lentről indul, mint ahogyan a „valódi” szerzetes az egyik reggel, a másik pedig a hegy tetejéről indul). Ebben az elképzelt időben és térben mindenképp találkoznak, hiszen ugyanazon az úton haladnak egymás felé. Az a pont, ahol a két elképzelt szerzetes találkozik, lesz az, amely pontot ugyanabban az időben érinti a két napon a „valódi” szerzetes.